

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert elke maand een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Yond Boeke en Patty Krone

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Eén vertaalprobleem is ons bijgebleven omdat het zo anders was dan andere. Umberto Eco's roman *Baudolino* opent met een tekst die de gelijknamige hoofdpersoon op jonge leeftijd heeft geschreven, en die hij jaren later, in 1204, overhandigt aan de historicus Nicetas Coniates. Baudolino had zijn betoog opgetekend op een perkament dat hij had schoongekrabd, maar waarop delen van het oorspronkelijke Latijn waren blijven staan. Het betrof een tekst in oud-Italiaans c.q. dialect en kreupel Latijn, geschreven door een jongen wiens taalvaardigheid te wensen overliet. Een voorbeeld: “*a yo faee habeo facto il rubamento più grande de la mia vita cio è o preso da uno scrinio del vescovo Oto molti folii ...*”

Hoe hebt u het opgelost?

We hebben het hoofdstuk eerst inhoudelijk vertaald en hebben vervolgens leentjebuurtjes gespeeld bij Middelnederlandse woordenboeken en allerlei oud-Nederlandse teksten. Uiteindelijk zijn we zo tot een ‘vertaling’ gekomen die bij de gemiddelde lezer authentiek overkomt. Om ons daarvan te vergewissen hebben we het eindresultaat vóór publicatie ter controle voorgelegd aan hoogleraar historische Nederlandse letterkunde Herman Pleij. Opvallend is dat de Nederlandse tekst ouder aandoet dan het origineel, omdat het Nederlands in de loop der eeuwen nu eenmaal sterker is veranderd dan het Italiaans.

En zo begint Baudolino zijn verhaal nu dus met: “*ic heb ged habeo facto de groetste roof van minen leven dat wil seggen ic heb uut een scrijne van de bischop Otto vele foliae ghenomen ...*”

Yond Boeke (1956) en Patty Krone (1947) studeerden Italiaanse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 1984 vormen zij een vertaalduo. Ze vertaalden werken van onder anderen Giordano Bruno, Alessandro Manzoni, Giovanni Verga, Giuseppe Tomasi di Lampedusa, Umberto Eco en Andrea Bajani. Ze zijn tevens docent aan de Vertalersvakschool in Amsterdam.

